

**De Vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid
van de Eerste Kamer**

26 oktober 2014
JO/MVE/2014.216

Betreft: Wetsvoorstel Wet aanpassing financieel toetsingskader ('het Wetsvoorstel')

Geachte Leden,

Op dinsdag 28 oktober 2014 stelt Uw Commissie de procedure vast voor de behandeling van het Wetsvoorstel in de Eerste Kamer. Naar ons oordeel is een kritische behandeling door de Eerste Kamer gewenst en zou deze moeten uitmonden in een novelle. Het Wetsvoorstel is bij de Tweede Kamer ingediend zonder voorafgaand structureel overleg met de pensioensector. Daarmede heeft de staatssecretaris ook miskend dat 'sociale partners' de inhoud van de pensioenovereenkomst bepalen. Bij de bespreking van het Wetsvoorstel ontstond verwarring omdat bleek dat de staatssecretaris van andere feiten en berekeningen is uitgegaan en dat zij daarom tot andere conclusies is gekomen, dan de pensioensector met haar specifieke inzicht en ervaring voor juist houdt. In het Wetsvoorstel zelf ontbreekt een gedegen financiële onderbouwing (de grondslagen van het CPB rapport waar naar de MvT verwijst zijn nog niet vrijgegeven.)

Het resultaat is een niet goed uitvoerbaar en intrinsiek tegenstrijdig Wetsvoorstel.

Het voor de duurzaamheid vereiste en beoogde "herstel van vertrouwen" in ons pensioenstelsel neemt daardoor niet toe, maar zienderogen juist verder af.

In deze inleidende brief gaan wij in het kort in op een aantal van onze bevindingen, die aanleiding zijn voor onze grote zorg. Wij zijn gaarne bereid deze brief nader toe te lichten.

KNVG
Hogeschoorweg 21
5911 EJ Venlo
077-3541050
secretariaat@knvg.nl

CSO
Postbus 2069
3500 GB Utrecht
030-2769985
cso@ouderenorganisaties.nl

NVOG
Postbus 2069
3500 GB Utrecht
030-2846080
nvog@gepensioneerden.nl

Daarbij voelen wij ons gesterkt door het principiële debat dat eind 2013/begin 2014 in de Eerste Kamer is gevoerd over het wetsvoorstel tot versobering van het Witteveenkader.

Wij zijn van oordeel dat het voorliggende Wetsvoorstel gereede aanleiding kan zijn voor hervatting van een principiële debat.

Wetsvoorstel leidt tot verdere versobering

Nu de versobering van het Witteveen kader maatschappelijk lijkt te zijn aanvaard als een voldongen feit, introduceert de staatssecretaris een Wetsvoorstel dat zal leiden tot een verdere versobering van pensioenen.

Dit keer is de versobering niet het gevolg van een beperking van de fiscale vrijstelling maar van een gedetailleerde wettelijke ingreep in de privaatrechtelijke bevoegdheid van het bestuur van een pensioenfonds. Een ingreep, die tot een ernstige beperking leidt om pensioenaanspraken van deelnemers en pensioenuitkeringen van gepensioneerden fondsspecifiek te indexeren.

In het Wetsvoorstel wordt de indexatie minutieus afhankelijk gemaakt van de hoogte van de dekkingsgraad, die – zoals bekend – niet alleen afhankelijk is van het financiële succes van een pensioenfonds, maar ook en met name van de sterk wisselende hoogte van de rekenrente.

Het pensioenfonds mag alleen indexeren, als het daartoe 'bestendig' in staat is, maar een gemiste indexatie – bijvoorbeeld als gevolg van behoedzaam beleid van het pensioenfonds – kan praktisch gesproken niet meer worden ingehaald.

De MvT bij het Wetsvoorstel bevat geen gegevens over de financiële gevolgen, die deze beperkingen voor deelnemers en gepensioneerden meebrengen. Enkele van de grootste pensioenfondsen hebben echter medegedeeld dat zij de eerste 10 jaren geen indexatie zullen kunnen toekennen. Het Wetsvoorstel is dus slecht nieuws voor zowel ouderen als de jongeren. De staatssecretaris echter wijst die conclusie (evenals alle andere berekeningen van pensioenfondsen) ongemotiveerd van de hand, omdat die afwijken van de door haar juist geachte conclusies van een macro economische studie van CPB. Van enige bereidheid bij de staatssecretaris tot overleg met de pensioensector teneinde de getroffen belanghebbenden alsnog deugdelijk over de financiële gevolgen van het Wetsvoorstel te kunnen informeren, is – althans naar buiten toe - nog niets gebleken.

Deze poging van de staatssecretaris om een centraal aangestuurd evenwicht tussen generaties te bewerkstelligen, is praktisch niet uitvoerbaar. Zij gaat uit van een fictieve één dimensionale publiekrechtelijke werkelijkheid, terwijl pensioenfondsen moeten werken met de historisch gegroeide privaatrechtelijke – zeer vertakte – realiteit, die het individuele beheer van een vermogen van meer dan 1 biljoen Euro's meebrengt.

KNVG

Hogeschoorweg 21
5911 EJ Venlo
077-3541050
secretariaat@knvg.nl

CSO

Postbus 2069
3500 GB Utrecht
030-2769985
cso@ouderenorganisaties.nl

NVOG

Postbus 2069
3500 GB Utrecht
030-2846080
nvog@gepensioneerden.nl

Deze poging is strijdig met de uitgangspunten van de Pensioenwet, die immers de verantwoordelijkheid voor een evenwichtig beleid uitdrukkelijk legt bij het individuele bestuur van een pensioenfonds.

Bij de totstandkoming van het bestaande FTK wilde de toenmalige minister zich uitdrukkelijk niet inlaten met het generatie evenwicht, te meer daar het door de pensioenfondsen gevoerde beleid de minister geen enkele aanleiding daartoe gaf om in te grijpen.

Tot slot: Aanwijzing 7 voor de regelgeving vereist dat bij het treffen van een regeling eerst onderzocht wordt of 'de gekozen doelstellingen kunnen worden bereikt door middel van het zelfregulerend vermogen in de betrokken sector.' Blijkens de overstelpende hoeveelheid bezwaren en commentaren van de pensioensector tegen dit Wetsvoorstel kan worden vastgesteld dat een dergelijk onderzoek onvoldoende heeft plaatsgevonden en de MvT vermeldt dan ook niets daarover. De staatssecretaris handelt onverstandig door op deze wijze de confrontatie met de pensioenwereld aan te gaan en een wetsvoorstel op basis van een politieke afspraak er door te drukken zonder dat er sprake is van een voldoende en gedeeld draagvlak van sociale partners, ouderen en jongeren en ook zonder dat het vertrouwen in de pensioensector daarmee hersteld wordt.

Betaling van kostendekkende premie als vereiste voor evenwichtig beleid.

Pensioenwet artikel 128, lid 1, vereist dat een pensioenfonds een kostendekkende premie vaststelt en beschrijft de drie (eventueel 4) componenten daarvan. In haar brief van 17 december 2013 aan staatssecretaris Klijnsma merkt DNB hierover het volgende op:

'De pensioenpremies dienen in balans te zijn met de toezeggingen die aan deelnemers zijn gedaan. Premies dienen wat dat betreft tenminste kostendekkend te zijn.'

Voor de handhaving van het generatie evenwicht (dat ook in het Wetsvoorstel wordt nagestreefd) is het van belang dat jaarlijks (tenminste) de kostendekkende premie wordt betaald. Niettemin laat het nieuwe lid 2 van artikel 128 ook een 'gedempte premie' toe:

'De kostendekkende premie kan worden gedempt [.....] met verwacht rendement.'

Deze gedempte premie is niet samengesteld uit componenten, die gelijkwaardig zijn aan die van artikel 128, lid 1, en daarom mag in de context van de gedempte premie het begrip 'kostendekkend' niet worden gebruikt. Inderdaad, een gedempte premie blijkt in de praktijk veel lager te zijn dan de kostendekkende premie van artikel 128, lid 1, van de Pensioenwet. Het getuigt van inconsistente wetgeving dat de staatssecretaris enerzijds bij indexatie het generatie evenwicht bij pensioenfondsen centraal dirigeert, maar anderzijds in de vorm van een gedempte premie een handreiking doet, (vooral) aan werkgevers, om het generatie evenwicht juist te verstoren.

De gedempte premie in lid 2 van artikel 128 dient te vervallen. Voor het geval de gedempte premie onverhoopt zou worden gehandhaafd, dient lid 2 van artikel 128 zo te worden geredigeerd dat daarvan niet langer de misleidende suggestie uitgaat dat ook de gedempte premie kostendekkend is. De overheid is niet alleen wetgever, maar ook werkgever en dient op dit punt zelfs de schijn van misleiding te vermijden.

Korting en de kostendekkende premie

Korting blijft ook in het Wetsvoorstel een 'ultimum remedium.' Het Wetsvoorstel verplicht echter niet tot het nemen van maatregelen om de noodzaak tot korting te voorkomen en op die wijze ook daadwerkelijk korting te voorkomen. Wel acht de staatssecretaris het van groot belang dat het Wetsvoorstel de mogelijkheid biedt een korting op de nominale uitkering eerder dan in het oude FTK maar over een langere periode uit te smeren. Als gevolg hiervan wordt korting als het ware een vast onderdeel van de wijze van vaststellen van aanspraken, waardoor de korting als 'ultimum remedium' feitelijk een loos artikel wordt.

We zagen hierboven reeds dat voldoening van een kostendekkende premie steun geeft aan het streven naar generatie evenwicht. Daarnaast is betaling van de kostendekkende premie niet anders dan een normale operationele plicht als het fonds nieuwe verplichtingen aangaat. Dat betekent dat tenminste de kostendekkende premie moet worden betaald, zeker zolang er een aannemelijk risico bestaat dat zal moeten worden gekort. Betaling van een lagere dan kostendekkende premie verhoogt het risico van korting en dat is in strijd met het ultimum remedium karakter van korting.

Indien onverhoopt de gedempte premie wordt gehandhaafd, wordt voorgesteld alsnog door middel van de eerdergenoemde novelle in het Wetsvoorstel een bepaling op te nemen dat betaling van een kostendekkende premie aan een pensioenfonds verplicht is zolang de dekkingsgraad onder de 110% ligt.

Toezicht DNB op beleggingsmix

Ten aanzien van de toezichthoudende taak van DNB rijst de vraag of voldoende ruimte wordt gelaten aan pensioenfondsen om contract - en beleidsafspraken uit te voeren. De Pensioenfederatie heeft terecht in het bijzonder gewezen op het potentiële probleem dat DNB direct of indirect een andere beleggingsmix kan opleggen dan het fonds passend acht bij de gemaakte contractafspraken. Het Wetsvoorstel moet op dat punt duidelijk zijn, vooral gelet op het feit dat de meeste pensioenfondsen nog zeer vele jaren niet zullen voldoen aan het VEV.

Naar ons oordeel moet een pensioenfonds steeds de vrijheid hebben om – binnen de grenzen van het prudent person beginsel – naar eigen inzicht zijn beleggingsmix te kiezen. DNB mag zich tegen de gemaakte keuze niet verzetten op grond van een andere reden dan dat deze keuze (onder de gegeven omstandigheden) niet voldoet aan het prudent person beginsel.

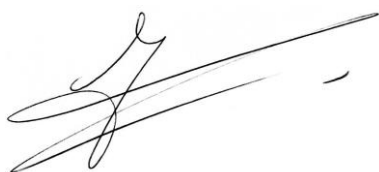
Indien DNB de keuze afwijst dient DNB dit desgevraagd te motiveren. In dit verband kan worden gewezen op de uitspraak in beroep d.d. 10 september 2013 van het College van Beroep voor het bedrijfsleven, waarin het College tot het oordeel kwam dat het in eerste instantie aan het pensioenfonds is om de prudent person regel uit te leggen en zijn beleggingsbeleid daarop af te stemmen. Het is vervolgens aan DNB als toezichthouder om te toetsen of het pensioenfonds dit op de juiste wijze heeft gedaan en of het pensioenfonds aldus aan de tot hem gerichte open norm heeft voldaan. Het College verwerpt het beroep van DNB op 10.9.2013 (Pensioenfonds Verenigde Glasfabrieken).

Wij hebben ons in deze brief beperkt tot een aantal belangwekkende onderwerpen, waaraan in de Tweede Kamer naar onze mening onvoldoende aandacht is geschonken. Wij beraden ons nog op enkele mogelijk andere principiële tekortkomingen in het Wetsvoorstel en zullen u daar zo nodig binnenkort over berichten. Wij stellen ons daarnaast uiteraard gaarne beschikbaar voor nadere informatie, hetzij mondeling of schriftelijk.

Met gevoelens van de meeste hoogachting,

CSO, Jos Berkemeijer, voorzitter Pensioenen

NVOG, Jaap van der Spek, voorzitter

KNVG, Martin van Rooijen, voorzitter